

Název studie PRIMING A STEREOTYPY

Autor posudku Josef Kutil

Celkové hodnocení

Výzkum je poměrně dobře zakotven z hlediska teorie, včetně návaznosti na předchozí výzkumy s podobným tématem. Za obzvláště podrobnou a kvalitně zpracovanou považuji část zabývající se primingem, naopak ale vidím mezery v teoretickém rámci pojednávajícím o stereotypech. Autoři také neuvádějí, proč opakují výzkum právě Dijksterhuse a van Knippenberga, obecně není o tomto nizozemském výzkumu ve studii mnoho informací. Dále by v první části měly být uvedeny a vysvětleny pojmy „stereotype threat“ a „ideomotorická teorie“, které se objevují v závěrečné diskusi.

Za největší nedostatek studie považuji absenci formulace výzkumné otázky a hypotéz. Z textu není pochopitelné, co přesně chtějí autoři zjistit a prokázat, z metodologického hlediska pak chybí jakákoli operacionalizace proměnných.

Studii považuji za problematickou i z etického hlediska. Autoři se snaží etickou stránku výzkumu ošetřit, ale ne vždy nejvhodnějším způsobem. Uvědomují si možné ovlivnění výsledků „pololetního testu“ primingem, což řeší ohodnocením všech studentů stejným počtem bodů. Studenti, kteří se na test pečlivě připravovali tak mohou být velmi zklamaní a cítit nespravedlnost v porovnání s těmi, kteří se připravovali méně. Za eticky nevhodnou považuji celou realizaci výzkumu, neboť je prováděna na studentech bez jejich vědomí. Zejména z pozice vyučujícího je tento přístup velmi nevhodný.

V popisu výzkumného souboru jsou uvedeni studenti prvního ročníku fakulty informatiky, není zde ale zdůvodněno, proč byla vybrána právě tato skupina. Jde o poměrně konkrétní výběr vzorku, který není nijak odůvodněn ani ukotven v teorii, což mimo jiné výrazně ovlivňuje zobecnitelnost výsledků celé studie. Mezi cíli výzkumu se pak dozvídáme o využití focus group, která však není nijak specifikována, nemáme žádné informace o její velikosti ani složení. Nemáme také informace o otázkách, které byly použity pro vyvolání primingu, zda je autoři vytvořili sami, nebo byly převzaty z jiného výzkumu.

Dále se objevuje rozdělení na muže a ženy a jejich vzájemné porovnávání. Toto rozdělení je poměrně typické, ale mělo by být nějakým způsobem odůvodněno. Navíc zde vnímám uplatnění nepodložených genderových stereotypů, že ženy jsou svědomitější při učení než muži. Pokud tyto informace měli výzkumníci od studentů k dispozici, měly být ve studii zmíněny.

V závěrečné diskusi vnímám první odstavec jako velmi zavádějící. Přestože byl na vzorku rozdíl mezi oběma skupinami nesignifikantní, v tomto prvním odstavci je uvedeno, že „aktivace stereotypu vzdělance vedla k mírně lepšímu výkonu ve srovnání s aktivací stereotypu prosté, nepříliš vzdělané osoby“. Ve čtenáři může tato věta snadno vyvolat dojem, že rozdíl mezi skupinami byl signifikantní.

Výsledky studie jsou prezentovány poměrně srozumitelně, ale ne příliš „statisticky“. Pro lepší porozumění výzkumu zde chybí různé údaje, ze kterých byla signifikance vypočítána, není zde zmíněna například zvolená hladina významnosti. Diskuse je také ovlivněna absencí hypotéz a výzkumné otázky, neboť právě k zodpovězení těchto otázek by měla diskuse směřovat. Objevuje se zde také koncentrace na skupinu mužů z určitých oborů (IM, AI, FM a SM), přestože v první části studie nebyla tato skupina zmíněna. Zaměření na uvedenou skupinu ve mne vyvolává dojem, že autoři hledají pozitivní výsledky za každou cenu.

Přes všechny uvedené nedostatky však považuji studii za zajímavou, zpracovanou pečlivě a svědomitě. V celkovém pohledu studie působí přehledně a oceňuji systematické zpracování.

Silné stránky (za co chválit)

- Teoretický rámec a ukotvení v literatuře
- Popis metody získání dat
- Ošetření nežádoucích proměnných
- Zamyšlení nad využitím výzkumu a podnětné otázky

Slabé stránky (náměty na zlepšení)

- Formulace hypotéz a VO
 - Interpretace nesignifikantních výsledků jako signifikantních
 - Etika výzkumu
 - Chybějící statistické ukazatele
-

Otázky pro autora studie

1. Jaká je výzkumná otázka a hypotéza?
 2. Jaká hladina významnosti byla zvolena?
 3. Jakým způsobem byl vybrán výzkumný soubor?
 4. Jakým způsobem byly vytvořeny otázky pro vyvolání primingu?
 5. Byl signifikantní rozdíl u skupiny mužů z oborů IM, AI, FM a SM způsoben vámi zmiňovanými nepodloženými faktory (muži, slabší příprava na test)? Jaké jiné faktory mohly výsledek ovlivnit?
-